

## **Innspill humaniorameldingen**

Her kommer et innspill til humaniorameldingen fra en stolt instituttleder ved et relativt stort humanistisk institutt ved Universitetet i Oslo, Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk (IFIKK). Dette er et institutt som rommer alt fra forskning på bysykkeldesign via biologiens kausalitetsbegrep til greske papyrer. Instituttet har også ansvar for Examen philosophicum og et Senter for fremragende forskning (CSMN). Innspillet er skrevet på egne vegne og jeg tar opp et par hjertesaker basert på min erfaring som leder av dette instituttet.

Innledningsvis vil jeg bemerke at det er fantastisk at regjeringen kommer med en humanioramelding, men det er med skrekkblandet fryd jeg ser frem mot den videre prosess. Ikke minst påhviler det oss i sektoren et stort ansvar for å komme med kloke og poengterte innspill ... ‘

Den største utfordring som instituttleder er å balansere alle de målkonflikter jeg opplever at jeg står midt oppi. Vi skal levere fremragende internasjonal forskning samtidig som vi følger opp studentene bedre. Vi skal få studenter gjennom på normert tid samtidig som vi skal være en arena for livslang læring. Vi skal få inn mye eksternfinansiering som typisk fører til frikjøp og vikarbehov samtidig som vi skal få ned midlertidigheten. Vi skal rekruttere internasjonalt samtidig som vi skal formidle på norsk. Jeg kunne fortsette – listen er lang. Samtidig blir vi bedt om å prioritere.

Mye av dette er selvsagt problemstillinger vi deler med andre vitenskapsdisipliner, men ett punkt der humaniora skiller seg fra de andre er at vi ikke har noen instituttsektor – all vår forskning er knyttet til utdanning og dermed delte stillinger. Derfor henger disse feltene også tettere sammen i humanistenes hverdag enn for mange av de andre disiplinene. Spørsmål om frikjøp ved prosjekttildeling har f.eks. store konsekvenser for undervisning på samme måte som krav om tettere oppfølging av studenten har konsekvenser for forskningen.

Forventningene til norsk språklig og kulturell kompetanse vil jeg også hevde er større i forhold til HF enn andre fag – noe som ikke er uproblematisk i en globalisert forskningsverden.

Disse målkonfliktene er også en stor grunn til å ønske en humanioramelding velkommen da det jo nettopp en invitasjon til å tenke helhet i motsetning til «Regjeringens langtidsplan for forskning eller den bebudede «Studiekvalitetsmeldingen» som naturlig nok ser mer snevert på sine felt. Mitt største håp er at minister og departement er seg denne helheten bevisst.

Så hvilke øvrige innspill vil jeg komme med? Jeg skal nøye meg med fire hovedpoeng.

1. Humanistiske studier er ikke profesjonsstudier. Det er forskjell på profesjonsstudier og andre studier. I Norge har studentene heller ikke noen spesielt høy «gradsbevissthet» sammenlignet med f.eks. Storbritannia der man drar på universitetet for å ta en grad. Enkeltemner kan ha en stor verdi i seg selv og man behøver ikke nødvendigvis fullføre et program. I et samfunnsperspektiv burde det være utmerket at studenter leser noe fransk, latin eller filosofi før de begynner på f.eks. BI. Budsjetteringsmodeller der fullførte grader og programstudenter er målenheten treffer dermed ikke godt og legger ikke til rette for denne typen studenter. Frafall etter dagens regnemetoder er dermed

heller ikke nødvendigvis noen god indikator for studiekvalitet gitt at de fleste må melde seg på et program for å komme inn på emner selv om de aldri har hatt noen intensjon om å fullføre.

2. Humanistisk forskning og eksternfinansiering. Mer og mer forskning innenfor humaniora dreies i retning av kollektive prosjekter. På mitt eget institutt har vi svært gode eksempler på vellykkede prosjekter der dette er nyttig (både EU og NFR-finansiert), men mye glimrende humanistisk forskning er fortsatt individbasert og krever ikke spesielt mye mer enn nok tid og ro. Vi trenger ikke nødvendigvis store laboratorier eller tungt utstyr (selv om noen også gjør det) og den største utgiftsposten er derfor ofte frikjøp. Hvis vi alle bare kunne bruke vår forskningstid godt hadde vi kunnet oppnå mye. Det er derfor viktig at ikke alle presses inn i samme mal her. Den typen forskning som egner seg for prosjekter bør oppmuntres, men man må være realistisk i forhold til hvor mange som kan få dette til - særlig gjelder det tematiske satsinger i EU.
3. Humaniora mer enn kakepynt. Vi opplever i dag en relativ stor forståelse for at humaniora bør være med i mange sammenhenger. Både NFR og EU nevner humaniora, men det er sjelden humaniora er utgangspunktet for disse utlysningene eller at vi kommer forbi det man kan kalle kakepyntstadiet. Dette er selvsagt også vårt eget ansvar å gjøre noe med, men det bør også være rom for humanioradefinerte programmer. Det er ikke nødvendigvis så mye som skal til. I sin tid hadde NFR et såkalt antikkprogram for forskning innen den greske og romerske antikken. På dette stadiet var rekrutteringen til de klassiske fag dramatisk dårlig. Som resultat av dette har vi nå et blomstrende antikkmiljø i Norge som kan bidra med sin kompetanse inn i andre prosjekter, skole og undervisning. Hva med f.eks. et estetikkprogram?
4. Samfunnsrelevans. Universitetene har i det siste operert innenfor et såkalt eksellensparadigme – med satsinger som Sentre for fremragende forskning, Toppforsk osv. Kvalitet er helt essensielt her og det bør det selvsagt være. Dette har gjort at mange fag som ikke nødvendigvis har vært målbart samfunnsnyttige har kommet opp – f.eks. klassiske språk hos oss. I den pågående evalueringen av humanistisk forskning er det imidlertid også kommet inn et samfunnsrelevansaspekt (impact). Det er legitimt at bevilgende myndigheter stiller slike spørsmål, men det er a) viktig at dette ikke går på bekostning av kvalitet og b) essensielt at impact er bredt definert. Det er ikke nødvendigvis slik at artikkel x fører til impact y. Det er ofte summen av en forskers kunnskaper som gjør at vedkommende kan sitte i Pressens faglige utvalg eller delta i samfunnsdebatten. Det er også viktig at undervisningen sees på som vår kanskje viktigste impact.

Vennligst,

Mathilde Skoie

Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk

Universitetet i Oslo

20.05.2016